

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Biológia és Geológia
1.3 Intézet	Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet
1.4 Szakterület	Biológia
1.5 Képzési szint	Orvosi biológia magiszteri képzés, 3 félév, nappali
1.6 Szak / Képesítés	Biológia

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Bioetika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Ungvári Zrínyi Imre docens						
2.3 A gyakorlatokért felelős tanár neve	dr. Ungvári Zrínyi Imre docens						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	1	2.6. Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből:3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	48	melyből:3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	24
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					48
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					9
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					18
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					3
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja	84				
3.8 A félévek össz-óraszámja	140				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Nincs
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Nincs

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Előadóterem multimédia projektorral, vetítővászonnal, táblával, mesterséges megvilágítási körülményekkel
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Előadóterem multimédia projektorral, vetítővászonnal, táblával, mesterséges megvilágítási körülményekkel

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Egészségügyi-, genetikai- és ökoetikai kérdések elemzésére és a velük kapcsolatos gyakorlati döntéshozatalra való alkalmasság kialakítása • Az élet, az életformák és az emberi egzisztencia létfeltételeire és azok értékére vonatkozó hipotézisek felállítására és alkalmazásmódjára vonatkozó kritikus és építő reflexió • Az emberi cselekvésre, tapasztalatra és az étellel kapcsolatos döntésekre vonatkozó hipotézisek megfogalmazása a bioetikai-filozófiai szaknyelv és az alapvető filozófiai módszerek megfelelő használatával • Egyes közepesen bonyolult bioetikai döntési helyzetek és problémák megoldására alkalmas módszerek és eljárásmodok meghatározása és kiválasztása
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A interdiszciplináris csoportmunkában való részvétel készsége az élettudományok etikai-filozófiai problémáinak területén • Egyéni eredmények integrálásának készsége a szakterület tágabb ismeretkörébe • Korszerű kutatási technikák elsajátítása az élet-, ember- és normatív tudományok területén, illetve erkölcsi felelősség kialakítása az élőlényekkel való munka területén • Szakmai kommunikációs készség az élettudomány és filozófia művelőivel

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Az egészségügy, a biotechnológia, az élet és természetvédelem területén felmerülő etikai problémák felismerése, elemzése és kezelése.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • Etikai alapfogalmak és világnézetek bioetikai vetületének ismerete • Az élet jelenségének, szervezettségi szintjeinek és határainak etikai-filozófiai problematizálása • Az étellel (kezdetével, vele kapcsolatos terápiás beavatkozásokkal, és végével) kapcsolatos döntések szempontjainak tanulmányozása • A genetikával, a géntechnológiával, és az élő környezet védelmével kapcsolatos döntések és felelősség tanulmányozása

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
01. Etikai alapfogalmak	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
02. Alkalmazott etika vagy ágazati erkölcesstanok	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
03. A bioetika, ágazatai és megközelítésmódjai	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	

04. Albert Schweitzer: Az élet tiszteletének etikája	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
05. Charles Susanne: Bioetika pluralista megközelítésben	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
06. Az élet fogalma, formái és rendszerszerű összefüggésük	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
07. Az étellel kapcsolatos döntések az élet kezdeti szakaszában	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
08. Az élet gondozásával és terápiájával kapcsolatos döntések	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	Előadás elején írásbeli felmérő az első 6 előadás tananyagából
09. Az étellel kapcsolatos döntések az élet végső stádiumában	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, problematizálás	
10. A genetika és a géntechnológia lehetőségei és kockázatai	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
11. A környezetetika és a természet önértéke	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
12. Bioetikai alapelvek, bioetikai kódexek és az élőlények jogai	Frontális ismeretközlés, szemléltetés táblarajzok és didaktikai kisfilm által	
13. Etikai kihívások elemzése I.		
14. Etikai kihívások elemzése II.		A vizsgázási körülmények megbeszélése
<p>Könyvészet</p> <ol style="list-style-type: none"> Charles, Susanne (szerk.): <i>Bioetikai olvasókönyv. Multidiszciplináris megközelítés</i>, Dialóg Campus Kiadó, Pécs–Budapest, 1999. Lányi András - Jávor Benedek (szerk.): <i>Környezet és etika - Szöveggyűjtemény</i>, L'Harmattan, Budapest, 2005. Manson, Neil C. - O'Neill, Onora: <i>Rethinking Informed Consent in Bioethics</i>. Cambridge University Press, Cambridge, 2007. Scripcaru, Gheorghe –Astărăstoae, Vasile – Aurora Ciucă –Călin Scripcaru: <i>Bioetica, științele vieții și drepturile omului</i>, Polirom, Iași, 1998. Schweitzer, Albert: <i>Az élet tisztelete</i>, Ursus Kiadó, Budapest, 1999. Ungvári-Zrínyi Imre: <i>Alkalmazott etikai alapfogalmak. Bioetika. Gazdaságetika. Közszolgálati etika. Médiaetika</i>, Egyetemi Műhely Kiadó-Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2007., 9-110. 		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
01. Ungvári Zrínyi Imre: Etikai alapfogalmak és életvezetési tendenciák, In: U.Z. I.: Ungvári-Zrínyi	Szövegelemzés, megbeszélés	

Imre: <i>Alkalmazott etikai alapfogalmak. Bioetika. Gazdaságetika. Közszolgálati etika. Médiaetika</i> , Egyetemi Műhely Kiadó-Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2007., 43–72.		
02. Ungvári Zrínyi Imre: <i>Alkalmazott etika vagy ágazati erkölcsstanok?</i> I.m., 73–82.	Szövegelemzés, megbeszélés	
03. Chiarelli, Brunetto: <i>Az etika biológiai és evolucionista alapjai</i> . In: Suzanne, Charles (szerk.): <i>Bioetika. Dialóg</i> . Campus Kiadó, Budapest-Pécs 1999. 17– 30.	Szövegelemzés, megbeszélés	
04. Albert Schweitzer: <i>Az élet tiszteletének etikája</i> , Schweitzer, Albert: <i>Az élet tisztelete</i> , Ursus Kiadó, Budapest, 1999.	Szövegelemzés, megbeszélés	
05. Charles Susanne: <i>Bioetika pluralista megközelítésben</i> , In: Charles, Susanne (szerk.): <i>Bioetikai olvasókönyv. Multidiszciplináris megközelítés</i> , Dialóg Campus Kiadó, Pécs–Budapest, 1999, 55–68.	Szövegelemzés, megbeszélés	
06. Fritjof Capra: <i>Az élet szövedéke, Modus Vivendi Magazin</i> , 2014. február, 1-8.	Szövegelemzés, megbeszélés és konkrét esetek elemzése	
07. Szebik, Imre: <i>Bioetikai kérdések az élet kezdete kapcsán</i> . In: <i>Értelmes szívvel</i> . Luther Kiadó, Budapest, 2016, 43-67.	Szövegelemzés, megbeszélés és konkrét esetek elemzése	
08. Losonczi Ágnes: <i>A beteg ember kiszolgáltatottsága</i> , In: Losonczi Ágnes: <i>A kiszolgáltatottság anatómiája az egészségügyben</i> , Magvető Kiadó, Budapest, 1986, 52 --110	Szövegelemzés, megbeszélés és konkrét esetek elemzése	
09. Henk Ten Have: <i>Érvek az eutanázia és az asszisztált öngyilkosság legalizálása mellett és ellen</i> , <i>Kharón</i> , 2003/3., 18–37. Kathleen Foley: <i>A Palliatív ellátás múltja és jövője</i> , <i>Kharon</i> , 2006./1-2, 8–19.	Szövegelemzés, megbeszélés és konkrét esetek elemzése	
10. Sándor Judit: <i>A feminista bioetika szerepe a kortárs biotechnológia területén</i> , <i>Századvég</i> , 2015/76, 87–102. Endreffy Zoltán: <i>Genetika, géntechnológia és etika</i> , <i>Magyar Szemle</i> , 1994/8, 872-881.	Szövegelemzés, megbeszélés és konkrét esetek elemzése	
11. <i>A Hippokratészi eskü; Az Európai Parlament és a Tanács 2004. 23 EK irányelve (2004. március 31.) az emberi szövetek és sejtek adományozására; 2003/46. sz. Törvény a betegek jogairól (Románia); Az állatok jogainak egyetemes nyilatkozata, UNESCO-ház Párizs, 1978 október, 15.</i>	Szövegelemzés, megbeszélés	
12. Kovács József: <i>Környezeti etika, Világosság</i> , 2008./ 9–10, 75-107. Abram, David: <i>Merleau-Ponty és a Föld hangja</i> , In: Lányi András - Jávor Benedek (szerk.): <i>Környezet és etika - Szöveggyűjtemény</i> , L'Harmattan, Budapest, 2005, 328–348.	Szövegelemzés, megbeszélés	
13. <i>Etikai kihívások elemzése I.</i>	Konkrét esetek elemzése	
14. <i>Etikai kihívások elemzése II.</i>	Konkrét esetek elemzése	
Könyvészet		
1. Abram, David: <i>Merleau-Ponty és a Föld hangja</i> , In: Lányi András - Jávor Benedek (szerk.): <i>Környezet és</i>		

- etika - Szöveggyűjtemény*, L'Harmattan, Budapest, 2005, 328–348.
2. Chiarelli, Brunetto: Az etika biológiai és evolucionista alapjai. In Suzanne, Charles (szerk.): *Bioetika*. Dialóg. Campus Kiadó, Budapest-Pécs 1999. 17– 30.
  3. Endreffy Zoltán: Genetika, géntechnológia és etika, *Magyar Szemle*, 1994/8, 872–881.
  4. Fritjof Capra: Az élet szövedéke, *Modus Vivendi Magazin*, 2014. február, 1-8.
  5. Henk Ten Have: Érvek az eutanázia és az asszisztált öngyilkosság legalizálása mellett és ellen, *Kharón*, 2003/3., 18–37.
  6. Kathleen Foley: A Palliatív ellátás múltja és jövője, *Kharon*, 2006./1-2, 8–19.
  7. Kovács József: Környezeti etika, *Világosság*, 2008./ 9–10, 75-107.
  8. Losonczi Ágnes: A beteg ember kiszolgáltatottsága, In: Losonczi Ágnes: *A kiszolgáltatottság anatómiája az egészségügyben*, Magvető Kiadó, Budapest, 1986, 52–110.
  9. Rózsa Erzsébet: Autonómia és paternalizmus – az orvos–beteg kapcsolat etikai kérdései a modern medicinában. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2017
  10. Rózsa, Erzsébet: Az etika kiiktathatatlansága a modern medicinában - a hagyományos orvosi etikai, a biomedicinális etikai és bioetikai perspektívák metszéspontján Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei (Új sorozat 42. köt.). = *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Philosophica* = Tanulmányok a filozófiatudományok köréből, 2019, pp. 89-104.
  11. Sándor Judit: A feminista bioetika szerepe a kortárs biotechnológia területén, *Századvég*, 2015/76, 87–102.
  12. Szebik, Imre: Bioetikai kérdések az élet kezdete kapcsán. In: *Értelmes szívvel*. Luther Kiadó, Budapest, 2016, 43-67.

9. A tantárgy tartalmának összhangba hozása az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatóinak elvárásaival

A tantárgy szerepel az alábbi hazai és külföldi egyetemek kínálatában:

- The Master of Bioethics, Centre for Biomedical Ethics and Law (CBMER) at KU Leuven, <https://med.kuleuven.be/en/study/programmes/bioethics/overview.html>
- Bioetică medicală, Programe de master organizate (2020-2022) Domeniul Biologie, Facultatea de Biologie din Universitatea din București, <https://www.bio.unibuc.ro/index.php/departamente/botanica-si-microbiologie/104-detalii-mastere-2020-2021>
- Harvard Medical School's Master of Bioethics, <https://bioethics.hms.harvard.edu/education/master-bioethics>

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	- A hallgató kötelező jelenléte az előadások 70%-án A hallgatónak átmenő jegye (5) kell legyen mind az előadás (kollokvium/ dolgozat), mind pedig a szemináriumi (3 szöveg elemzése) feladatokból ahhoz, hogy átmenő jegyet kapjon a tantárgyból Értékeléskor: -a másolás vagy csalás kísérletére 1-	írásbeli vizsga	A végső jegy 70%-a

	es osztályzat jár - a témák nem, ismeretére 4-es osztályzat jár		
10.5 Szeminárium / Labor	- A hallgató kötelező jelenléte a szemináriumok 80%-án - a vitákban való részvétel - három szemináriumi szöveg elemzése - a téma helyes besorolása - a tratalomnak a fogalmi és módszertani keretbe illeszkedő előadása		A végső jegy 30%-a
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<p>a.) A hallgatónak átfogó szemlélete van az etika alapproblémáiról</p> <p>b.) A hallgató képes szakkifejezésekkel megmagyarázni az etika problémáinak összefüggését egy sajátmaga által választott probléma példáján.</p> <p>c.) A hallgató képes koherens módon bemutatni legalább három szöveget, ami a tantárgy témaköréhez tartozik</p>			

Kitöltés dátuma

2022.02.08.

Előadás felelőse

dr. Ungvári Zrínyi Imre docens

A szeminárium felelőse

dr. Ungvári Zrínyi Imre docens

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2022.02.08.

Intézetigazgató

dr. László Zoltán docens

